

Український державний університет залізничного транспорту

Затверджено
рішенням вченої ради
економічного факультету
прот. № 1 від 18.09.2023 р.

Рекомендовано
на засіданні кафедри
економіки та управління виробничим і
комерційним бізнесом
прот. № 1 від 18.09.2023р.

СИЛАБУС З ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

I семестр 2023/2024 навчального року

освітній рівень другий (магістр)

галузь знань 05 соціальні та поведінкові науки

спеціальність 051 Економіка

освітня програма: Економіка підприємства (ЕП)
Економічна безпека підприємства (ЕБП)

Час та аудиторія проведення занять: згідно розкладу - <http://kart.edu.ua/osvita/portal-rz>

1. Команда викладачів:

Лектор:

Овчиннікова Вікторія Олексіївна (доктор економічних наук, професор),

Контакти: +38 (057) 730-10-97, e-mail: ovchinnikova_vo@kart.edu.ua

Години прийому та консультації: понеділок 12-40 - 15-00

Розміщення кафедри: Місто Харків, майдан Фейербаха, 7, 3 корпус, 5 поверх,
аудиторія 505.

Веб сторінка курсу: <http://kart.edu.ua/>

Додаткові інформаційні матеріали: <http://metod.kart.edu.ua>

Харків – 2023

ЕКОНОМІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

I семестр 2023/2024 курс силабус

218-ЕП-Д23

Лекції:

Аудиторія: online

Практики:

218-ЕП-Д23

Аудиторія: online

Дистанційно лекції проводяться за допомогою zoom-конференцій
(ідентифікатор – 3588309541; код доступу – 146626)

Команда викладачів:

Лектор: Овчиннікова Вікторія Олексіївна

Контакти: *ovchinnikova_vo@kart.edu.ua*

Години прийому та консультацій: понеділок 12-40 - 15-00

Ефективність діяльності сучасного підприємства залежить від багатьох зовнішніх і внутрішніх чинників. Вплив зовнішніх чинників на управління підприємством обумовлює його адаптованість і пристосованість до зовнішніх умов. Внутрішнє середовище підприємства складається з багатьох управлінських систем і підсистем, які потребують відповідних методів управління. Часто успіх підприємств залежить від вірно обраних заходів щодо удосконалення різних аспектів управління. Традиційні методи управління підприємством мало підходять в умовах швидкозмінного конкурентного середовища.

Крім того, основою забезпечення стійкого функціонування підприємств та їх здатності до розвитку є забезпечення належного рівня конкурентоспроможності, прибутковості, платоспроможності, стійкості та, як наслідок, зростання ринкової вартості підприємства. Ці параметри залежать від ефективності управління ними як на рівні підприємства в цілому, так і від взаємоузгодженості дій усіх підрозділів та фахівців підприємства. Практичне розв'язання цього завдання має забезпечуватися формуванням системи економічного управління підприємством.

Вивчення дисципліни «Економічне управління підприємством» дозволить студенту сформулювати системне уявлення про економічне управління підприємством та забезпечити набуття практичних навичок про використання технологій та інструментарію бюджетного та фінансового управління підприємством з метою обґрунтування ефективних управлінських рішень. Предметом дисципліни є набуття знань закономірності формування і підтримування

економічних процесів на підприємстві та інструментарій підготовки управлінських рішень. Однією з головних задач дисципліни є вивчення системних характеристик економічного управління підприємством; оволодіння бюджетуванням як однією з найпоширеніших технологій економічного управління підприємством; набуття вмінь використовувати методи та інструменти фінансового менеджменту для управлінських рішень.

Курс має на меті сформувати та розвинути наступні компетентності студентів:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК2 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК8 Здатність проводити дослідження на відповідному рівні

Фахові компетентності (ФК):

ФК1 Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень

ФК3 Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки

ФК4 Здатність використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження

ФК6 Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси

ФК7 Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання

Результат навчання (РН):

РН2 Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності

РН8 Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали діяльності підприємства, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань

РН9 Приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень

РН11 Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів

РН12 Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики

Чому ви маєте обрати цей курс?

Якщо Вас цікавить вміння системного використання різноманітних технологій та інструментарію економічного управління сучасним підприємством, що господарює в умовах мінливого зовнішнього середовища, для обґрунтування ефективних управлінських рішень, що будуть сприяти максимальній реалізації обраних стратегічних орієнтирів розвитку, тоді Вам обов'язково варто пройти цей курс!

Від студентів очікується: базове розуміння економіки, а також обізнаність в питаннях економічного управління підприємством.

Третина змісту курсу присвячена вивченню системної характеристики економічного управління підприємством, а дві третини курсу охоплюють вивчення технологій та інструментарію стратегічного, бюджетного та фінансового управління підприємством для обґрунтування ефективних управлінських рішень (бюджетне управління підприємством,

управління грошовими потоками підприємства, фінансове управління підприємством, управління інвестиційним портфелем підприємства, стратегічне та оперативне управління фінансовою діяльністю підприємства).

Команда викладачів будуть готові надати будь-яку допомогу з деякими з найбільш складних аспектів курсу по електронній пошті, на форумі і особисто - у робочий час.

Організація навчання

Цей курс, який вивчається з вересня по грудень, дає студентам системне уявлення про економічне управління підприємством та забезпечити набуття практичних навичок про використання технологій та інструментарію бюджетного та фінансового управління підприємством для обґрунтування ефективних управлінських рішень.

Кількість кредитів ECTS – 4.

Лекції – 30 годин.

Практики – 30 годин.

Самостійна робота – 60 годин.

Курс складається з однієї лекції на тиждень і одного практичного заняття раз на тиждень. Він супроводжується текстовим матеріалом, презентаціями та груповими завданнями. Студенти матимуть можливість застосовувати отримані знання та вирішувати практичні завдання протягом обговорень в аудиторії та вирішення практичних завдань щодо формування різного роду бюджетів підприємства, управління його грошовими потоками та виконання фінансової діагностики умовного підприємства.

Теми курсу

Економічне управління підприємством / схема курсу

Поміркуй	Лекції	Виконай
	Запрошені лектори	
	Лекції	
	Презентації	
	Обговорення в аудиторії	
	Групові завдання	
	Індивідуальні консультації	
	Залік	

Практичні заняття курсу передбачають поступове виконання комплексного індивідуального завдання щодо вироблення якісних економічно обґрунтованих

управлінських рішень для умовного підприємства та узагальнення результатів власних розрахунків.

Виконання завдання супроводжується залученням знань суміжних дисциплін, що доповнюють теми, та формує у студента інформаційну та комунікативну компетентності.

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті Університету (<http://kart.edu.ua>), включаючи навчальний план, лекційні матеріали, презентації, завдання та правила оцінювання курсу)

Додатковий матеріал та посилання на електронні ресурси доступні на сайті Університету у розділі «дистанційне навчання» поряд із питаннями, над якими необхідно поміркувати під час підготовки для обговорення в аудиторії. Необхідна підготовка повинна бути завершена до початку наступної лекції. Ви повинні бути готовими до дискусій та мозкових штурмів – ми хочемо знати, що ви думаєте!

Приклади питань для обговорення доступні на слайдах відповідних презентацій. Ось деякі з них:

1. Розкрийте особливості розпізнавання ринкових сигналів як один з важливих напрямків подолання когнітивної недостатності підприємства
2. Які існують критерії та методи дослідження повноти виконання бюджетів підприємства?
3. Розкрийте особливості застосування комп'ютеризації в системі інформаційного забезпечення бюджетного управління?
4. Поясніть методику вибору стратегії фінансування оборотних активів підприємств.
5. Розкрийте можливі джерела фінансування оборотних активів українських підприємств.

Лекції та практичні заняття

Список основних лекцій курсу наведений нижче. Пильнуйте за змінами у розкладі.

Тиждень	Кількість годин	Тема лекції	Кількість годин	Тема практичних, семінарських та лабораторних занять
1	2	3	4	5
1	2	Уведення в дисципліну «Економічне управління підприємством»	2	Система економічного управління та економічний порядок на підприємстві
2	2	Системна характеристика економічного управління підприємством	2	
3	2	Технологія розв'язання завдань економічного управління	2	Технологія комерційного та внутрішнього розрахунку. Технологія цінової політики та ефективного управління підприємством.
4	2	Економічний порядок підприємства та інструменти його підтримання	2	
5	2	Система бюджетного управління підприємством. Організація бюджетного управління	2	Сучасні моделі бюджетного управління підприємством. Механізм формування бюджету продаж як відправної точки формування операційних бюджетів підприємства. Структура бюджетів і послідовність їх розробки.

1	2	3	4	5
6	2	Технологія формування операційних бюджетів.	2	
7	2	Розроблення бюджету доходів і витрат.	2	Методика розроблення бюджету доходів та витрат. Управління грошовими потоками підприємства
8	Модульний контроль знань			
9	2	Управління грошовими потоками підприємства	2	
10	2	Інформаційне забезпечення бюджетного управління	2	Методи комплексного оцінювання фінансового стану підприємства
11	2	Фінансова діагностика підприємства	2	
12	2	Управління чистим оборотним капіталом	2	Методи комплексного оцінювання фінансового стану підприємства. Оцінка складу, динаміки і показників використання оборотних засобів.
13	2	Управління чистим оборотним капіталом	2	
14	2	Управління інвестиційним портфелем підприємства	2	Особливості формування інвестиційного портфелю підприємства
15	2	Стратегічне та оперативне управління фінансуванням діяльності підприємства	2	
16	2	Стратегічне та оперативне управління фінансуванням діяльності підприємства	1	Стратегічні і операційні управлінські рішення для раціоналізації операційного і фінансового циклу підприємства
17	Модульний контроль знань			
Іспит				

Правила оцінювання

При заповненні екзаменаційної відомості та залікової книжки (індивідуального навчального плану) студента, оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (5, 4, 3,) та шкали ECTS (A, B, C, D, E)

Визначення назви за державною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
ДОБРЕ – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

Завдання на індивідуальну роботу:

В якості індивідуальних завдань передбачено написання студентами реферативної роботи за індивідуальними завданнями, що охоплює декілька найбільш важливих тем.

1. Функції та мета економічного управління підприємством
2. Стан та проблеми впровадження економічного управління на підприємствах України.
3. Системна характеристика економічного управління підприємством.
4. Методи економічного планування.
5. Сутність економічних методів управління.
6. Технологія цінової політики та ефективного управління підприємством.
7. Шляхи вдосконалення реалізації економічних методів управління.
8. Інструменти підтримання економічного порядку на підприємстві.
9. Організація контролінгу на підприємстві.
10. Організація мотивування й регулювання в системі економічного управління підприємством.
11. Сучасні моделі бюджетного управління підприємством.
12. Доцільність ефективної організації бюджетного управління на підприємстві.
13. Принципи впровадження бюджетного управління.
14. Підходи до реалізації системи бюджетного управління підприємством.
15. Зміст і технологія формування найважливіших операційних бюджетів.

16. Особливості та порядок формування дохідної та видаткової частин бюджету доходів і витрат.
17. Теоретичні аспекти інформаційного забезпечення процесу управління.
18. Інформаційне забезпечення бюджетного управління.
19. Застосування комп'ютеризації в системи інформаційного забезпечення бюджетного управління.
20. Стратегії управління інвестиційним портфелем.

За вчасне та вірне виконання завдання нараховується **20 балів до поточного модульного контролю**. За невиконане завдання бали не нараховуються. Необхідний обсяг виконання завдання складає 50% на перший модульний контроль і 100% на другий модульний контроль. Перебіг поточного виконання завдання та питання для обговорення надсилаються на e-mail викладача або перевіряються ним особисто.

Ступінь залученості:

Мета участі в курсі – залучити вас до дискусії, розширити можливості навчання для себе та своїх однолітків та дати вам ще один спосіб перевірити свої погляди на питання використання технологій та інструментарію бюджетного та фінансового управління підприємством для обґрунтування ефективних управлінських рішень. Участь буде оцінюватися на основі кількості та вірності ваших відповідей. Питання, хоча й заохочуються, однак не оцінюються в цьому блоці. Ми намагаємося надати всім студентам рівні та справедливі можливості для підвищення власною залученості. **Максимальна сума становить 10 балів.**

Практичні заняття:

Оцінюються за відвідуваннями (до 3 балів), ступенем залученості (до 7 балів) та стислою презентацією виконаного завдання (до 5 балів). Ступінь залученості визначається участю у роботі дискусійного клубу з питань використання технологій та інструментарію бюджетного та фінансового управління підприємством для обґрунтування ефективних управлінських рішень. **Максимальна сума становить 30 балів.**

Модульне тестування:

Оцінюються за вірними відповідями на тестові модульні питання (20 питань в тесті, кожна вірна відповідь оцінюється в 2 бали). **Максимальна кількість становить 40 балів за модуль.**

Іспит

Студент отримує оцінку за результатами модульного 1-го та 2-го контролю шляхом накопичення балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент становить 100 (до 60 балів поточного контролю та до 40 балів тестування). Середнє арифметичне суми модульних оцінок складає бал з дисципліни. Якщо студент не погоджується із запропонованими балами він може підвищити їх на іспиті, відповівши на питання в білеті (Додаток 1).

Викладачі:

Овчиннікова Вікторія Олексіївна (<http://kart.edu.ua/kafedra-euvkb-ua/kolectuv-kafedru-euvkb-ua/zubenko-vo-ua><http://kart.edu.ua/kafedra-euvkb-ua/kolectuv-kafedru-euvkb-ua/zubenko-vo-ua>) – лектор з економічного управління підприємством в УкрДУЗТ. Отримала ступінь д.е.н. за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством в УкрДУЗТ у 2018 році.

Напрямки наукової діяльності: стратегічне управління підприємством, економічна діагностика, економічне управління підприємством, економічний аналіз, економіка

роботизованих технологій, забезпечення ефективності інноваційної діяльності підприємства, управління розвитком залізничного транспорту.

Кодекс академічної доброчесності

Порушення Кодексу академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Кодекс доступний за посиланням: <http://kart.edu.ua/documentu-zvo-ua>

Зокрема, дотримання Кодексу академічної доброчесності УкрДУЗТ означає, що вся робота на іспитах та заліках має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультуватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у звітах, самостійних роботах чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, ви повинні зазначити ступінь їх залученості до роботи.

Інтеграція студентів із обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій.

Доступ до матеріалів дистанційного навчання з цього курсу можна знайти за посиланням: <http://kart.edu.ua/>

**ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТУ З ДИСЦИПЛІНИ
«ЕКОНОМІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ»**

1. Функції та мета економічного управління підприємством Функції та мета економічного управління підприємством
2. Стан та проблеми впровадження економічного управління на підприємствах України
3. Системна характеристика економічного управління підприємством
4. Методи економічного планування
5. Аналіз і контроль виконання фінансового плану
6. Сутність економічних методів управління
7. Технологія комерційного та внутрішньогосподарського розрахунку
8. Технологія цінової політики та ефективного управління підприємством
9. Шляхи вдосконалення реалізації економічних методів управління
10. Сутність поняття "економічний порядок підприємства"
11. Інструменти підтримування економічного порядку на підприємстві
12. Організація контролінгу на підприємстві
13. Організація мотивування й регулювання в системі економічного управління підприємством
14. Сутність бюджетного управління
15. Система бюджетного управління підприємством
16. Сучасні моделі бюджетного управління підприємством
17. Доцільність ефективної організації бюджетного управління на підприємстві
18. Принципи впровадження бюджетного управління
19. Підходи до реалізації системи бюджетного управління підприємством
20. Постановка бюджетування
21. Види операційних бюджетів та їх особливості
22. Зміст і технологія формування найважливіших операційних бюджетів
23. Необхідність формування зведеного бюджету доходів і витрат
24. Особливості та порядок формування дохідної та видаткової частин бюджету доходів і витрат
25. Поняття грошового потоку, його склад та значення в забезпеченні кругообігу капіталу
26. Управління грошовими потоками
27. Управління грошовими потоками від операційної діяльності
28. Управління грошовими потоками від інвестиційної і фінансової діяльності
29. Зміст та методика складання звіту про рух грошових коштів
30. Теоретичні аспекти інформаційного забезпечення процесу управління
31. Інформаційне забезпечення бюджетного управління
32. Застосування комп'ютеризації в системі інформаційного забезпечення бюджетного управління
33. Сутність фінансової діагностики, зміст та користувачі
34. Моделі фінансової діагностики, їх сутність та особливості
35. Діагностика за ліквідністю, фінансовою стійкістю, рентабельністю
36. Оборотні кошти підприємства
37. Управління чистим оборотним капіталом в умовах ринкової економіки
38. Оцінка складу, динаміки і показників використання оборотних засобів
39. Оцінка впливу показників оборотності на величину оборотних засобів
40. Управління запасами
41. Поняття інвестиційного портфелю

42. Етапи формування інвестиційного портфеля
43. Типи інвестиційних портфелів
44. Особливості управління інвестиційним портфелем підприємства
45. Стратегії управління інвестиційним портфелем
46. Сутність управління фінансуванням діяльності підприємства
47. Стратегічне управління фінансами підприємства
48. Головні принципи стратегічного управління підприємством
49. Види стратегій на підприємстві
50. Оперативне управління фінансами підприємства